

Nejdůležitější faktory při rozhodování o další vzdělávací dráze žáků základních škol

Rozhodování žáků o volbě svého budoucího povolání na konci školní docházky představuje náročné období pro všechny zúčastněné: rodiče, děti i učitele. Na správnou volbu má vliv řada faktorů.

Mezi nejdůležitější faktory patří osobní zájem žáka. Různé zájmy jsou u dětí vzbuzovány už od dětství; děti začínají navštěvovat zájmové kroužky, kde rozvíjejí svoje dovednosti a znalosti. Všechny tyto mimoškolní zkušenosti pak ovlivňují budoucí rozhodování. Žák, který chodil do elektrotechnického kroužku, si pravděpodobně zvolí obor s podobným zaměřením; ten, kdo se učí hrát na nějaký hudební nástroj, má nejen zájem, ale i talent, bude směřovat na konzervatoř. Určitý zájem vždycky usnadňuje pozdější volbu budoucího studia. Zájem také znamená, že zvolený obor bude žáka bavit, překážky v učení snadněji překoná a střední vzdělání dokončí. Zájem žáka mohou vhodně rozvíjet i rodiče. Otec, který má doma truhlářskou dílnu a syna bude do práce se dřevem zapojovat, si pravděpodobně vychová budoucího nástupce. Matka – kadeřnice, která o své práci doma pozitivně hovoří, může svoji dceru nasměřovat právě k tomuto oboru. Není nic neobvyklého, že děti jdou ve stopách svých rodičů. Proč tomu tak je? Jednoduchá odpověď. Dítě má jasnou a konkrétní představu, co daná profese obnáší, co může očekávat, jaké jsou klady, ale i zápory. Zde se projevuje rodina jako další faktor při rozhodování.

Při rozhodování hraje velkou roli také kvalitní informace o různých profesích. Žáci často netuší, co která profese obnáší, mají zúžené (někdy i zidealizované) představy o tom, co všechno člověk v daném oboru musí zvládat. Zde nám mohou posloužit filmové ukázky různých pracovních činností z reálného prostředí; nalezneme je pod odkazem www.infoabsolvent.cz/MultimediálníPrůvodce. Také rodiče na tento odkaz upozorníme. V letošním školním roce obdržely základní školy dvě výuková CD, na kterých jsou ukázky vybraných technických oborů. Je to pro učitele výborná pomůcka, mohou žákům představit ty činnosti, se kterými se v běžném životě ještě nesetkali. Výchovný poradce by měl žákům také předat přehled nejbližších středních škol a učilišť, jejich adresy a webové stránky.

Neméně důležitým faktorem je i možnost pracovního uplatnění. Zde je výhodná spolupráce s Úřadem práce. Poskytne nám informace, které profese jsou v regionu žádané a kterých je nadbytek. Žáci se mohou sami na webových stránkách daného Úřadu práce přesvědčit, jaká je nabídka volných pracovních míst, které profese se nejčastěji objevují a které nejméně nebo vůbec.

Většina rodin při rozhodování bere ohled na blízkost školy a dopravní dostupnost. Pokud se žák rozhoduje mezi více školami, téměř vždy volí tu, která je blíže jeho bydliště nebo má do místa školy dobré dopravní spojení. Ve velké nevýhodě jsou žáci ze vzdálenějších obcí s nedostatečně zajištěnou dopravou. Tento žák pak raději volí obor a školu, která nabízí i ubytování. Bohužel ne všichni žáci a rodiče mají reálnou představu o celkových finančních nákladech, které jsou s pobytem na internátě spojeny. Je proto vhodné, například v hodinách matematiky, tyto náklady dle dostupných informací propočítat; nezapomeneme ale ani na kapesné, jízdné, apod. Žáci jsou často překvapeni, kam se výsledná částka vyšplhá. Je vhodné tyto propočty individuálně prodiskutovat i s některými rodiči; zvláště když se jedná o sociálně slabou rodinu.

U určitého procenta žáků je limitující jejich zdravotní stav. Zde by se měli rodiče už velmi záhy zajímat o to, jaké možnosti dalšího studia bude jejich dítě vzhledem ke svému

onemocnění či postižení mít. Ošetřující lékař by měl rodiče upozornit, které profese jsou do budoucna pro jejich dítě zcela nevhodné.

Žáci se zdravotním postižením mají největší problém najít obor, který by je bavil, ve kterém by našli uplatnění, a který by vzhledem ke svým možnostem zvládli. Žákům s lehkým mentálním postižením umožňuje ŠVP školy maximálně rozvíjet manuální dovednosti. Tito žáci mají zvýšený počet hodin pracovního vyučování, což se pozitivně odráží při volbě studia. Těmto žákům jsou určeny převážně učební obory skupiny E, kde je náročnost učiva snížena, důraz je kladen hlavně na praktické manuální dovednosti ve zvoleném oboru.

Každoročně nabízejí střední školy a učiliště rodičům a jejich dětem tzv. Dny otevřených dveří. Rodiče se o termínech dozvídají prostřednictvím regionálního tisku nebo od výchovných poradců na třídních schůzkách ve škole. Je velmi žádoucí, aby rodiče s dětmi využili těchto nabídek a školy navštívili. Vidí prostředí školy, seznámí se s podmínkami přijetí ke studiu, jsou jim představeny jednotlivé studijní obory. Rodiče žáků se zdravotním postižením se mohou konkrétně informovat např. na bezbariérový přístup, dostupnost speciálních pomůcek apod. Není na škodu, když toto absolvují žáci již od 8. ročníku základní školy. Získají více informací, jednotlivé školy i obory mohou navzájem porovnat, konečné rozhodování je potom snadnější.

Volba profesního zaměření a výběr střední školy je významné rozhodnutí v životě každého člověka. Rozhodnout o budoucnosti svého dítěte mohou rodiče, učitel může žáka nasměrovat a poradit mu, žák samotný si může jít pevně za svým cílem. Ať žáka ovlivní kdokoliv, vždy by to mělo být v souladu s jeho zájmy, schopnostmi a možnostmi. Jen tak bude žák vnitřně spokojený a bude podávat dobré výsledky.

Mgr. Miluše Piklová